SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:342

av Caroline Högström (M)

Bättre tillgång för vårdnadshavare till journaler och digitala vårdärenden efter barnets 13-årsdag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna och vid behov föreslå lagändringar för att möjliggöra för vårdnadshavare att hjälpa sina barn med digitala vårdkontakter även efter 13 års ålder och vid behov få tillgång till relevanta journaluppgifter, med bibehållet skydd för barnets integritet, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varje förälders värsta mardröm är att ens barn blir allvarligt sjuk. När det händer vill man kunna finnas där, hjälpa till och göra allt för att barnet ska få rätt vård. Det kan handla om att boka läkarbesök, hålla reda på behandlingar eller se till att medicinen inte tar slut.

Det ansvaret och behovet av stöd upphör inte på barnets 13-årsdag. Ändå är det då som vårdnadshavarens ordinarie möjlighet att hjälpa barnet med vårdärenden på 1177 försvinner. För familjer där barnet har en kronisk sjukdom, funktionsnedsättning eller återkommande vårdkontakter kan det göra en redan krävande vardag oändligt mycket svårare.

Tanken är att barnet då själv ska kunna logga in, men man får som huvudregel tillgång till sin journal på nätet först vid 16 års ålder. Det finns möjligheter till undantag för journalåtkomst, men vårdnadshavare kan behöva ansöka separat hos varje mottagning. För familjer med flera vårdkontakter kan detta innebära en betydande administration.

För barn med exempelvis cancer, andra allvarliga eller långvariga sjukdomar, flera samtida sjukdomar eller intellektuell funktionsnedsättning kan vårdnadshavarens

tillgång till relevanta journaluppgifter vara en viktig förutsättning för att kunna hjälpa barnet. Det kan handla om att förstå behandlingsplaner, följa provsvar och hålla samman informationen från flera mottagningar.

Barn har olika förutsättningar att själva hantera sina vårdkontakter. Digitala tjänster behöver därför kunna förena en växande självständighet med fortsatt stöd för vårdnadshavare. Tillgången till journaluppgifter behöver kunna anpassas efter barnets individuella behov och förutsättningar, med hänsyn till barnets ålder, mognad och inställning samt behovet av att skydda känsliga uppgifter.

Inera, som utvecklar och förvaltar 1177 på regionernas uppdrag, har tillsammans med regionerna tagit steg mot en bättre ordning genom ett nytt ramverk för barns och vårdnadshavares tillgång till tjänsterna. Ramverket innebär bland annat att vårdnadshavare ska kunna företräda barnet i andra 1177-tjänster än journalen tills barnet fyller 18 år. Det är välkommen utveckling, men löser inte problemet långsiktigt.

Regeringen bör därför se över förutsättningarna för att säkerställa att vårdnadshavare kan hjälpa sina barn med digitala vårdkontakter även efter 13 års ålder och vid behov få tillgång till relevanta journaluppgifter. Eventuella rättsliga hinder behöver identifieras och undanröjas. I samverkan med regionerna bör regeringen också verka för att fungerande lösningar kommer familjer till del i hela landet.

Samtidigt måste barnets rätt till integritet och förtroendefulla vårdkontakter värnas. Ett barn ska kunna söka vård och berätta om exempelvis utsatthet, psykisk ohälsa eller frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa utan att det automatiskt blir tillgängligt för vårdnadshavaren. Skyddet behöver omfatta även information som indirekt kan avslöja en sådan kontakt, exempelvis bokningar, meddelanden och receptuppgifter.

Det behöver därför vara möjligt att ge vårdnadshavare tillgång till vissa vårdärenden och relevanta delar av journalen samtidigt som andra uppgifter skyddas. Vården behöver också kunna begränsa eller stänga av en vårdnadshavares åtkomst när det behövs för barnets säkerhet. Bedömningen ska utgå från det enskilda barnets bästa.

Caroline Högström (M)